

Nyhetsbrev nr.4

Juni 2019

Gävleborgs och Dalarnas
Havs- och sötvattengrupp

NAP – En ny form av greenwashing i myndighetsregi?

Förord

Den observanta läsaren kanske noterade att nyhetsbrevet fått ett längre namn. Våra vatten, såsom Dalälven och Voxnan, känner inte några administrativa gränser så varför ska vi? Varmt välkomna hälsar vi Dalarnas län, vilka nu är en del av vår Havs- och sötvattengrupp!

Det här är fjärde numret av detta nyhetsbrev. Vår verksamhet börjar växa till sig och arbetsgruppen har nu haft flera möten där framtid och strategier har diskuterats (arbetsgruppen består av Christer Borg, Kjell Demasure, Tommy Stenergard och Jenny Olsson). Syftet med arbetsgruppen är att driva på arbetet med havs- och sötvattengruppen/nätverket. Diskutera vilka frågor som är viktigast för tillfället samt stödja de som vill engagera sig i vattenfrågor lokalt eller regionalt. Om det finns någon vattenintresserad i Dalarna som skulle vilja ingå i denna arbetsgrupp och ha lite extra koll på vad som händer inom Dalarnas län så är hen väldigt välkommen.

jenny.olsson@naturskyddsforeningen.se

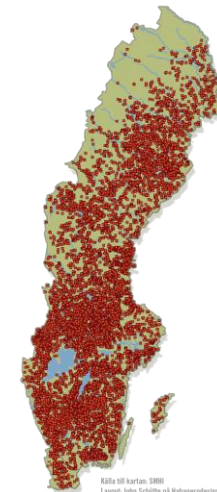
Jag är minst sagt upprörd över den Nationella omprövning av vattenkraften (NAP) som Havs- och vattenmyndigheten har initierat. Eftersom jag tidigare har varit skogsaktiv ser jag tydliga paralleller mellan myndigheternas behandling av skogsbolagen kontra vattenkraftsbolagen. Denna omprövning bygger helt på frivillighet, men för de bolag som genomgår en omprövning finns det fördelar. Hur finansieras då denna omprövningsprocess? Jo, genom att vattenkraftsbolagen har givits skattelättnader för sina fastigheter motsvarande mellan 40 och 70 miljarder! Som tack för det och med löften om att inte behöva göra några som helst miljöanpassningar i sina storskaliga kraftverk så skänker de 8 största bolagen* (som äger 97 % av totalt vattenkraftsproduktionen) 10 miljarder, vilket ska finansiera genomförandet av NAP. Vad de andra 30-60 miljarderna ska användas till är det ingen som vet. Tänk om staten istället hade behållit dessa pengar och de hade kunnat gå till naturvården,

sjukvården, skolan, äldreomsorgen eller dylikt. Politikerna och myndigheterna verkar vara så fast beslutna att vattenkraften alltid är av godo att de går med på vad som helst!

Naturskyddsföreningen Gävleborg har redan tidigare yttrat sig specifikt gällande Dalälven då myndigheten försökte skjuta på omprövningarna där till 2035.

<https://www.havochvatten.se/hav/sa-mordning-fakta/samverkansomraden/program-vattenmiljo-och-vattenkraft/nationell-plan-for-omprovning-av-vattenkraft.html>

Jenny Olsson

Idag finns det cirka 2100 vattenkraftverk i Sverige. Av dessa betecknas ca 1 900 som småskaliga och 210 som storskaliga. Källa: SMHI, Layout: John Schütte Habanerodesign

Naturskyddsföreningen
Gävleborg

Rapport från länsstämman 2019

Årets länsstämma för Naturskyddsföreningen Gävleborg gick delvis i vattnets tecken. Inte nog med att en utflykt gjordes till delar av Testeboån, årets miljö- och naturpris gick till Bollnäs kommunlimnolog Tommy Vestersund. Detta uppmärksammades inte bara av föreningen utan även av Bollnäs kommun, lokaltidningen "Hela Hälsingland" liksom P4 Gävleborg!

Tommy Vestersund visar tjänstvilligt upp sitt pris och vattenvänliga presenter.

Foto: Lillian Lundin Stöt

Konferens vattensamling

Den 27 april anordnade Naturskyddsföreningens rikskansli en rikstäckande vattensamling, vilken riktade sig till alla vattenintresserade. Det var en lyckad konferens där vi som aktiva fick större inblick och förståelse för vad som görs inom vattenområdet inom föreningen i stort och vad som är på gång inom politiken och lagstiftningen. Vi hade t.o.m. en sådan tur att vi fick besök av några från våra internationella samarbetspartners inom nätverket CAOPA. Läs mer om det afrikanska nätverket på Naturskyddsföreningens hemsida: <https://www.naturskyddsforeningen.se/om/globala-samarbeten/hav-och-vatten-globalt-arbete/afrika/caopa-starker-smaskaliga-fiskare-over>

Foto: Sara Fröcklin

Rikskonferens i Kristianstad

Naturskyddsföreningens riksstyrelse väljs vartannat år till skillnad från länsförbundens och kretsarnas styrelser. De år en ny riksstyrelse ska väljas anordnas det riksstämman, men de år då det inte är dags för nyval anordnas istället rikskonferenser med olika teman och på olika orter. Årets riksstämman inföll 10-12 maj och hölls i Kristianstad. Det passade samordnaren för länets havs- och sötvattengrupp utmärkt då Kristianstad är känt för sitt restaurerade vattenlandskap, "Kristianstad vattenrike". Som grädden på moset ligger Naturum Kristianstads vattenrike bara några minuters promenad från järnvägsstationen. Med andra ord ett ypperligt ställe för en vattenintresserad att åka till och bli inspirerad. Rikskonferensen rörde annars mycket föreningsutveckling och det då stundande EU-vallet. Under lördagen hade dock deltagarna möjlighet att välja två olika workshops med vattentema. Sammantaget var konferensen lyckad och välordnad.

Ny lekplats för fisk i Gävle

Några tiotusen gäddor och hundratusen abborrar. Det är vad biologen Lars Ljunggren från Sportfiskarna hoppas ska bli årets skörd från Järvsta sjöäng i Gävle. Även om fiskarna är små när de simmar iväg, blir de ett välkommet tillskott till fiskfaunan vid Gästrikekusten.

Sportfiskarna står för den biologiska kompetensen i projektet som har förvandlat en tidigare hästhage till en tillfällig sjö med noga reglerad nivå. Markägaren Gävle kommun bidrog med pengar och maskiner som vintern 2017 grävde ut en grund damm med flacka vallar. Omsorgsfullt utfört inlopp och utlopp med precis rätt fallhöjd ska passa fisken som man har tänkt ska simma dit för att leka.

Mer info: Lars Ljunggren, 0703-181745,
lars.ljunggren@sportfiskarna.se

Lars Ljunggren förklarar hur nivån i dammen bredvid Järvstabäcken regleras med hjälp av bräddor i en munk.

En kall majkväll möttes nio medlemmar i Naturskyddsföreningen och Turistföreningen för att lyssna på biologen Lars Ljunggren som är anställd av Sportfiskarna i Gävle. Han visade och berättade hur vatten avleds från en bäck och fyller den konstgjorda sjön när lekperioden närmar sig. Tidigare i år flyttades lekmogen gädda och befruktad rom från abborre till den nya platsen. I mitten av sommaren ser man till att tömma ut vattnet och med det följer fisken med ut i Gävlebukten.

Liknande konstruktioner har byggts på fler ställen. Ordet gäddfabrik brukar användas, men Lars Ljunggren vill helst inte kalla det så, för han menar att insatsen hjälper både andra fiskar, fåglar och växter att hitta lämpliga biotoper. Ännu är inte allt färdigbyggt. Det återstår att åtgärda ett vandringshinder nedströms. Sedan ska området som ligger nära Fjällbackens köpcentrum bli tillgängligt för besökare som vill se lekande gädda eller bara uppleva naturen.

Text och bild: Jan Östlund

Studiecirkelserie om vattendragekosystem

Till hösten är det dags att sätta sig vid skolbänken igen - eller i alla fall runt studiecirkelbordet! Från den 19 augusti och ett år framåt anordnar NFG en länstäckande studiecirkelserie om vattendragekosystem. Förhoppningen är att det ska bli minst en studiecirkel per kommun i länet. När respektive studiecirkel drar igång beror på när tillräckligt många anmälningar har kommit in (minst 4 st. per cirkel). Tveka därför inte att anmäla er redan idag till:

elin.skoglund@studieframjandet.se

Är du nyfiken på vilken litteratur studiecirkelserien är tänkt att utgå från? Använd följande länk:

<https://www.havochvatten.se/download/18.64f5b3211343cffddb2800022567/1348912824990/ekologisk-restaurering-av-vattendrag.pdf>

Det är en mycket omfattande manual för restaurering av vattendrag, vilken har några år på nacken, men likväl är aktuell.

Dammutrivning – En trend här för att stanna?

Det sker flera positiva restaureringsarbeten i Gävleborgs län, förhoppningsvis börjar dammutrivning bli "det nya blåa". Det har kommit in flera samrådsinbjudningar till NFG under våren gällande diverse dammutrivningar i; Måcksjön, Mångeln och Stora Öjungen. Dessutom har Bollnäs kommun, Länsstyrelsen i Gävleborg, Kammarkollegiet och flera NGO:s såsom NFG och Älvräddarna varit överens om att två vattenkraftverk i Galvån i Bollnäs kommun inte ska sättas i drift (en förenkling av ärendet). Domstolsbeslut gällande detta tillkännages den 10 juli. Förhoppningsvis blir utgången positiv för den biologiska mångfalden då det redan finns höga naturvärden i ån värda att gynna och skydda.

Även Dalälvens vattenråd hoppade på trenden och anordnade vattenrådsmöte den 28 maj i Säter med temat, "Vad ska vi göra med gamla dammar?"

Pst! Det finns självklart fler positiva exempel och spännande företag, så vi fortsätter på temat i nästa nummer!

*Muruts Tefari bär potatissäckar med flodpärlmusslor i samband med ett restaureringsarbete i Bollnäs kommun.
Foto: Anders Bruks*

Företagen bakom restaureringarna

Det är tur att det finns människor som brinner så mycket för vattenfrågor och restaureringsarbeten i vattendrag m.m. att de väljer att jobba med det på heltid. Det är en grannliga uppgift att återställa flottledsrensade vattendrag liksom att riva ut dammar eller dammluckor. Flera av tidigare nämnda positiva exempel har möjliggjorts tack vare företag såsom Hagströms Vattenvård & Miljörätt AB och VattenBruks AB. Det sistnämnda företaget har f.ö. sitt säte i Orsa så ni som kommer från Dalarna kan slå er lite extra för bröstet. Flera positiva exempel finns även från Dalarnas län såsom LONA-projektet "Limes Orsaicus" i Orsa kommun.

Tips och önskemål – Hjälp till att utforma detta nyhetsbrev

Gör som Jan Östlund, Mia Svedäng, Christer Borg och Tommy Vestersund och bidra till detta nyhetsbrev. I vår havs- och sötvattengrupp finns det många med olika kompetenser och erfarenheter och dessa får ni gärna dela med er av. Ni kanske även hör eller läser något som skulle kunna vara av intresse för fler i denna grupp. Tveka därför inte att höra av er till mig med tips och idéer (och gärna fina fotografier som kan användas till nyhetsbrevet eller annan marknadsföring av vår grupp).

Jenny Olsson

Mattövägen 31

810 21 Gysinge

jenny.olsson@natureskyddsforeningen.se

Mobil: 070-292 16 36

Kalendarium

1-30 juni Naturskyddsföreningens Strandskyddskampanj

19 augusti Startdatum för länstäckande studiecirkelserie om vattendragekosystem

27-31 augusti Kräfter och Akvakultur, Gotland

https://www.slu.se/ew-kalender/2019/8/krafter-och-akvakultur/?fbclid=IwAR3bMUr7sxCmIgTCOwzHD_rUb_s4CtCgzNf3jf6x2HBioV6L78kyBnlgo658

7 september Invigning Voxnadalens biosfärsområde (Vad ett biosfärsområde är och hur Voxnadalen lyckades bli ett sådant redogörs det för i nästa nummer!)